

Małgorzata Jolanta Gandza

**NIEKOŃCZĄCA SIĘ
RZECZYWISTOŚĆ**

Małgorzata Jolanta Gandza

**NIEKOŃCZĄCA SIĘ
RZECZYWISTOŚĆ**

Sieniawa Żarska, 2015

Redakcja: Wydawnictwo MORPHO
Copyright: © Małgorzata Jolanta Gandza
Skład i opracowanie graficzne: Wald Gerson Rak
ISBN 978-83-62352-28-9
Sieniawa Żarska, 2015

Dla Steava

*Miłość jest prawdziwa
i prawdziwa jest śmierć*

Halina Poświatowska

***

Niespokojny żywot zbłąkanego, myśl smutnego, dzieci nieszczęśliwe. Wszystko to jedna wielka nasza rzeczywistość.

***

Dziwni ludzie
próbują robić rzeczy
i próbują robić

bez zielonego pojęcia

***

Atramentowe niebo, mgliste spojrzenie - z dziecięcych lat - rzuconych w przepaść zapomnienia. Czarna zieleń drzew. Smutek na. I rozpacz po. Myśl o utraconym dzieciństwie, za gubionej drodze. Rozbłysk światła. Jasne Jego oblicze. Nadzieja na **p**oprawę. Nikła i gasnąca.

***

Pustynia
na niej
ja
pośród cienia mknącej salamandry

po tafli piasku
przesuwa się
promień
gasnącego
słońca

dzień

ucieka

bez powrotnie

(2000 / 2001)

***

Ty nie na dziś
na nic sikorki w śpiewne
nie ma mnie
idź

nie ma ciebie

***

Obiecałeś:

zostanę
zanim światła
zgasną

przyrzekłeś
będę

zanim zasnę

***

Umarł

bo

ból

ból

był

silniejszy

niż chęć życia

i

miłość do mnie

***

Na skraju lasu stojąc samotnie nie patrzę. Utopiony.
W sercu. Smutek więc. Stracone marzenia uwalniają się
z duszy. Odpływają z po rankiem z. Po początkiem.
Tylko wspomnienie.

Po zostaje niezmienione trawiąc i niszcząc mnie od
środku wyrywając z ciała resztki sił.

I nie ma, nie ma nadziei na dzie i na straty ukojenie.

Szum, z drzew śpiew.

Zgłuszają. Skutecznie. Łza z oka serca. Z serca. Wypa-
lają resztę.

Zbliżający się koniec zabija, moje myśli, łagodzi, ból
głowy.

***

Brakuje
mi
mistrza

w krajobrazie rzeczy
wistości

***

Niczego
sobie
nie zrobię

staram się
żyć

do
śmierci

***

Za po mniałeś

***

Jeśli zostanę sama, stłumię ból, w jednej chwili. Nóż. Podwinę rękaw. Zrobię. Czego nie powinnam. Krew po ciepłym i uwolnionym od leku. Będę patrzeć jak upływa życie.

Gdy wszystko to nabierze sensu, będzie za późno. Co z tego zostanie. Po wolne umieranie. I nie będzie miało znaczenia nic, co chciało, i mogło, mnie, zabić.

***

Życie

prze mi ja

czas

u cieka

plynie bez sensu
znaczenia i wiary

nie rozumiesz

- nie chcesz -

człowieka

kres

bliski

tragiczny

żadne czary

***

Jestem

niczym

wróbelek

w mroźną zimę

***

Do nie widzenia

***

Gdyby
wszystko wszystkim
było

niczym
byłoby

***

Telefon.

Milczy.

Kończy się kalendarz.

***

Trwam wśród czarnej trawy
pod gasnącymi gwiazdami
samotnie

pośród gotującego się morza

***

Gdy
jest
On

żyję
trwam

gdy
On
to i ja

***

Tak ciemno
przed oknami
że

trudno buty włożyć

***

Planety

zawsze
wpadają

nie
w porę

***

Berlińska noc. W klinice. Dzień zwleka.

Mówią mi:

- *Warte!*

- Na co? Na krople śmierci nie ratujące moje małe...

Przed czym?

Jest 1.35. Proszę o śmierć.

- *Warte!*

***

Nie do kończony lot -

s

p

a

d

a

ł

.

Gdy, w chwili uniesienia, leciał. Życie Jego traciło sens.

- Zmarł?

- Zma...

Teraz nikt nie płacze, nikt nie pamięta. Wszyscy. Żyją.
Na dal.

***

Wszystko staje się puste, dennie puste, gdy dopada nas melancholia uliczna. A dopada nas, nawet, gdy wokół nas nie ma żadnej ulicy.

My, dzieci zatrutego nienawiścią świata, umieramy, gdy tylko próbujemy po kochać.

***

Już

Nie

Mogę

Post fatum

Pewnego dnia, gdy myśl o śmierci, o, ogarnęła mój umysł, poczułam strach.

A gdy śmierć była przy mnie, blisko, we mnie, spanikowałam. Ale.

Uratowali m nie.

***

Życie

czy

aby

na pewno

moje

***

Pewnego ciepłego dnia przyszła do mnie miłość,
wyglądała niepewnie, na przednówek. Za oknami woła
wiosna. Lato ptakiem. Spadł deszcz. Łez. Posypały się
ręce - liście. Zima mrozem. Za długa.

***

Myślę z lękiem
boję się (częste)
że mogę być

kim nie jestem

i

Zrozumienie
bez poznania
i obecność
tu
potem
potok niepotrzebnych słów

trudno
wymazać ból
dzisiaj

i drugą radość
bycia

sobą

Przecież, chociaż

Uciekam. Przed sobą. Warstwą nadziei pokrywam
ból pancerz. Cierpię, wiem. Czuję. Kocham. Chociaż.
Nie ćpam.

***

Szłam. Donikąd, gdy nagle, stanęło mi serce.. zapaliła się dusza.

Splonęłam.

Teraz?

Czy warto pisać, co działo się. Dalej.

***

Kochać
ciebie

tak
by nie czuć
łez bólu

z czystej miłości

***

Świeca

płonie równo
powoli

i
jak moje życie
czasem
zagasa

***

Gdyś tylko umiał mnie pokochać w chwili prostego
pokoju, mojego niepokoju.

***

Tyle musiałam
zapomnieć stracić

aby zrozumieć
co to pamięć

***

Ile razy
jeszcze
muszę
umrzeć
aby nie myśleć
o śmierci

to tylko
wiem
co się
przy trafi

***

Odzyskałam wzrok. Straciłam pamięć.

Od zyskałam pamięć.

Straciłam dużo, dużo więcej. Leżę. Opadła z sił.
Patrzę przed siebie. Już. Ciebie nie zapomnę.

***

Moja maleńka Nicość. Moje przeznaczenie, płacze.
Szlocham. Bo bardzo ciebie kocham. Moje ukojenie,
wspomnienie, malusieńka córeczka ma smutne oczka.
Gdzie bzy, zrywane w samotne dnie, oczekiwane. Bo
ból, który jest, tkwi wciąż, i drży.

***

Kołyszę się na wietrze, drzewo o uschłych konarach
rąk. Każdy podmuch sprawia, że się kolejna gałąź łamie.
Odpada.

***

Znane
słowo - pisane -

pytasz

no cóż
słowików
nie czytasz

***

Życie

po miesiącu
- diagnoza -

bardo nam przykro
pacjent
nie dorósł
do śmierci

***

- Jak pani ka że?
- Jak pani ka rze.

***

Muszę moje sumienie wyprowadzić
na spacer

***

Najlepsze co we mnie – ta mała dziewczynka, głęboko skryta, przed światem ostrych, złych, zimnych światel.

***

Tak

mało trzeba
mi
aby czuć żyć
nie swoim życiem

twoim
oddechem

jestem

widać mnie
tylko
gdy stoisz
na mrozie

***

- Zgaś świeczkę. Śpisz.

***

Pozwolę słońcu
otulić twarz

***

Nauczyłam kamień być, twardym. Policzyłam do nieskończoności. Zamontowałam klamki w drzwiach obrotowych. Chora na zapalenie wyobraźni.

***

Bóg?

Ukrył piekło w samym środku jej serca a ból chorób, strach o niego jeszcze to podkreślał. Nie chciała od niego nic, z nim być tylko.

- Kretyn, nigdy tego nie zrozumiał.

***

Radość o poranku. Jest – od ciebie – smaku pomarańczy.

***

Byłam. Nie było ciebie. Byłeś. Nie było mnie. Byliś my. Była. I nie ma Sary. Nie ma mnie. Jest tylko ten okrutny czas. Jesteś. Ale nie na dziś. Byłeś. Na wczoraj. Bo mniej bolało.

Nie w tym życiu będziemy żyć.

***

W szklanej pułapce zdradliwych, uczuć, po nagiej,
szorstkiej nagle ścianie spłynęła łza. Ta łza, to ja.

Żagań / ku listopadowej nocy

Radość, z reguły, jest przedwczesna, jak śmierć dziecka, lub za krótka, jak moje życie. A smutek, jest, wiecznością. Wolę smutek. Bo wiem, że jest, wszędzie, nawet w tobie. Masz go ogrom.

(2009)

***

Jeżeli miałabym dokądś odejść, wybrałabym śmierć.
Tylko tam czuję się bezpiecznie.

[Z notatek na brzegu by tu]

***

W moim sercu wieczny remont.

[Z notatek na brzegu by tu]

***

Wydłubałeś mi z mózgu samodzielne myślenie.

[Z notatek na brzegu by tu]

***

Szczęście będę łowiła na chleb i wafelki.

[Z notatek na brzegu by tu]

***

Bo i tak wolę jazdę wśród jaskółczych krzyków.

[Z notatek na brzegu by tu]

***

Guz
usypiał

i ja też

obudził mnie
deszcz
twoich łez

***

Kto mi nadepnął na rękę zwisającą za nisko? Kto kamieniem cisnął raniąc kory skroń zoraną? Stopy moje za ciężkie. Nie pójdę w Matki Ziemi przestrzenie? Jestem. Za wcześnie. Drzewem. Łamanym.

***

Na imię
mam

Nie ma
mnie

dla ciebie

Bo opowiada o miłości

Autorka *Niekończącej się rzeczywistości* urodziła się w Żaganiu. Tu, na prowincji, wprost i tej literackiej, dorastała do pisania. Publikowała jako nastolatka, ale dopiero doświadczanie dorosłości w czas prób ukształtowało ją ku zaistnieniu w pisaniu. Bo, przede wszystkim, jest, kiedy pisze. Życie potoczne, doświadczanie bytu przeniknęło w sferę twórczą poetki, a twórcza postawa autorki doczesność dowartościowała. Książka ta jest debiutem dojrzałym, śmiałym, udanym.

Poezja Małgorzaty Jolanty Gandzy to wołanie o miłość w obliczu odrzucenia i świadomości choroby, próba oswojenia nieoswajanej śmierci. To przesiąknięty traumą dzieciństwa liryczny notatnik przychodzących na kształt sinusoidy nadziei, wątpliwości, radości i psychicznych rówów mariańskich, kronika bezsilnego oczekiwania na domknięcie się dnia, kiedy brakuje sił na walkę. Pozostała w tych wierszach czasem surowa pierwotność, prostota przekazu, i, w tym, czytelność poezji Małgorzaty Jolanty przy ich wielotonowości, nowoczesności i kroki ku klasycyzowaniu, jednocześnie.

Poetka nie sili się (bo tu niepotrzebna) na wyszukaną metaforykę i to czyni zapis stanów ducha poetki prawdziwym. Autorka urzeka plastycznością opisów wprost i opisów nastrojów w podtekstach: *atramentowe niebo* i *czarna zieleń drzew czy traw* oraz *gasnące gwiazdy*. Wydawałoby się, ograne to we współczesnej poezji a jakże odkrywczo przez Gandzę w wierszach potraktowane.

Zaskakuje nas poetka połączeniem doświadczeń, więc sfery prywatności małymi kęskami odkrywanej i *uniwersum*. W formie – minimalizm na rzecz treści, lapidarność, że od poezji wprost, gdzie tworzy wiersz roz-

budującym słowem, wędrujemy z autorką ku właściwemu maksimum skrótowi. I zasada minimum słów, maksimum treści jest tu w pełni realizowana. Poetka zaskakuje nas umiejętną grą słowem, lingwistycznymi, ubogacającymi treści formami – celowym rozbijaniem słów na mniejsze części z możliwością kalamburycznego słów tych, treści odczytu. Bo autorka nie boi się eksperymentów pisarskich.

Małgorzata Jolanta Gandza daleka jest od ostentacyjnego eksponowania wiary człowiekowi i (w domyśle raczej, nie wprost) Absolutowi. Zapisywany w wierszach On (człowiek czy Bóg) jest dowodem jej metafizycznych doświadczeń i choćby pragnieniem w jej życiu wiary sobie i innym i nadziei. Bo miłość w wierszach i życiu poetki jest. Nie jest to łatwym, oczywistym, gdy żyje się w mocy choroby, cierpienia i niepewnego. W relacjonowaniu sfery traumy autorka *Niekończącej się rzeczywistości* oscyluje między subtelną Haliną Poświętowską a drastycznym Kazimierzem Ratoniem. Jest i, nawiązujący do Małgorzaty Hillar, a samodzielny, odważny osąd, gdy pisze Małgorzata:

My, dzieci zatrutego nienawiścią świata, umieramy, gdy tylko próbujemy pokochać.

Wald Gerson Rak / sierpień 2015

Alfabetyczny spis wierszy

- *** (Atramentowe niebo) 7
- *** (Berlińska noc) 26
- *** (Bo i tak wolę) 63
- *** (Bóg?) 54
- *** (Brakuje mi mistrza) 13
- *** (Byłam. Nie było ciebie) 56
- *** (Do nie widzenia) 19
- *** (Dziwni ludzie) 6
- *** (Gdy) 23
- *** (Gdyby) 20
- *** (Gdyś tylko umiał) 39
- *** (Guz) 64
- i** (Zrozumienie) 34
- *** (Ile razy) 41
- *** (- Jak pani ka że?) 47
- *** (Jestem) 18
- *** (Jeżeli miałabym) 59
- *** (Jeśli zostanę sama) 16
- *** (Już) 29
- *** (Kochać) 37
- *** (Kołyszę się na wietrze) 44
- *** (Kto mi nadepnął na rękę) 65
- *** (Moja maleńka Nicość) 43
- *** (Muszę) 48
- *** (Myślę z lękiem) 33
- *** (Na imię mam) 66
- *** (Najlepsze co we mnie) 49
- *** (Na skraju lasu) 12
- *** (Nauczyłam kamień) 53
- *** (Niczego) 14
- *** (Nie do kończony lot) 27

- *** (Niespokojny żywot zbłąkane) 5
- *** (Obiecałeś) 10
- *** (Odzyskałam wzrok) 42
- *** (Pewnego ciepłego dnia) 32
  - (Pewnego dnia)
  - **Post fatum** 30
- *** (*Planety*) 25
- Post fatum** (Pewnego dnia) 30
- *** (Pozwolę słońcu) 52
- Przecież, chociaż** (Uciekam) 35
- *** (Pustynia) 8
  - (Radość)
  - **Żagań / ku listopadowej nocy** 58
- *** (Radość o poranku) 55
- *** (Szczęście) 62
- *** (Szłam) 36
- *** (Świeca) 38
- *** (Tak) 50
- *** (Tak ciemno) 24
- *** (Telefon) 21
- *** (Trwam wśród czarnej trawy) 22
- *** (Tyle musiałam) 40
- *** (Ty nie na dziś) 9
  - (Uciekam)
  - **Przecież, chociaż** 35
- *** (Umarł) 11
- *** (W moim sercu) 60
- *** (W szklanej pułapce) 57
- *** (Wszystko staje się) 28
- *** (Wydłubałeś) 61
- *** (Za po mniałeś) 15
- *** (- Zgaś świeczkę) 51
- *** (Znane) 45

(Zrozumienie)

➤ i 34

Żagań / ku listopadowej nocy (Radość) 58

*** (Życie czy aby) 31

*** (Życie / po miesiącu) 46

*** (Życie prze mi ja) 17

- *** (Niespokojny żywot zbłąkane) 5
- *** (Dziwni ludzie) 6
- *** (Atramentowe niebo) 7
- *** (Pustynia) 8
- *** (Ty nie na dziś) 9
- *** (Obiecałeś) 10
- *** (Umarł) 11
- *** (Na skraju lasu) 12
- *** (Brakuje mi mistrza) 13
- *** (Niczego) 14
- *** (Za po mniałeś) 15
- *** (Jeśli zostanę sama) 16
- *** (Życie prze mi ja) 17
- *** (Jestem) 18
- *** (Do nie widzenia) 19
- *** (Gdyby) 20
- *** (Telefon) 21
- *** (Trwam wśród czarnej trawy) 22
- *** (Gdy) 23
- *** (Tak ciemno) 24
- *** (*Planety*) 25
- *** (Berlińska noc) 26.
- *** (Nie do kończony lot) 27
- *** (Wszystko staje się) 28
- *** (Już) 29
- Post fatum*** (Pewnego dnia) 30
- *** (Życie czy aby) 31
- *** (Pewnego ciepłego dnia) 32
- *** (Myślę z lękiem) 33
- i** (Zrozumienie) 34

Przecież, chociaż (Uciekam) 35

*** (Szłam) 36

*** (Kochać) 37

*** (Świeca) 38

*** (Gdyś tylko umiał) 39

*** (Tyle musiałam) 40

*** (Ile razy) 41

*** (Odzyskałam wzrok) 42

*** (Moja mała Nicość) 43

*** (Kołyszę się na wietrze) 44

*** (Znane) 45

*** (Życie / po miesiącu) 46

*** (- Jak pani ka że?) 47

*** (Muszę) 48

*** (Najlepsze co we mnie) 49

*** (Tak) 50

*** (- Zgaś świeczkę) 51

*** (Pozwolę słońcu) 52

*** (Nauczyłam kamień) 53

*** (Bóg?) 54

*** (Radość o poranku) 55

*** (Byłam. Nie było ciebie) 56

*** (W szklanej pułapce) 57

Żagań / ku listopadowej nocy (Radość) 58

*** (Jeżeli miałabym) 59

*** (W moim sercu) 60

*** (Wydłubałeś) 61

*** (Szczęście) 62

*** (Bo i tak wolę) 63

*** (Guz) 64

*** (Kto mi nadepnął na rękę) 65

*** (Na imię mam) 66

Małgorzata Jolanta Gandza

* 30 maja 1986 w Żaganiu publikowała w prasie dziecięco młodzieżowej i w internecie w blogu literackim. Tom *Niekończąca się rzeczywistość* jest jej debiutem książkowym.